

TEMBANG MACAPAT

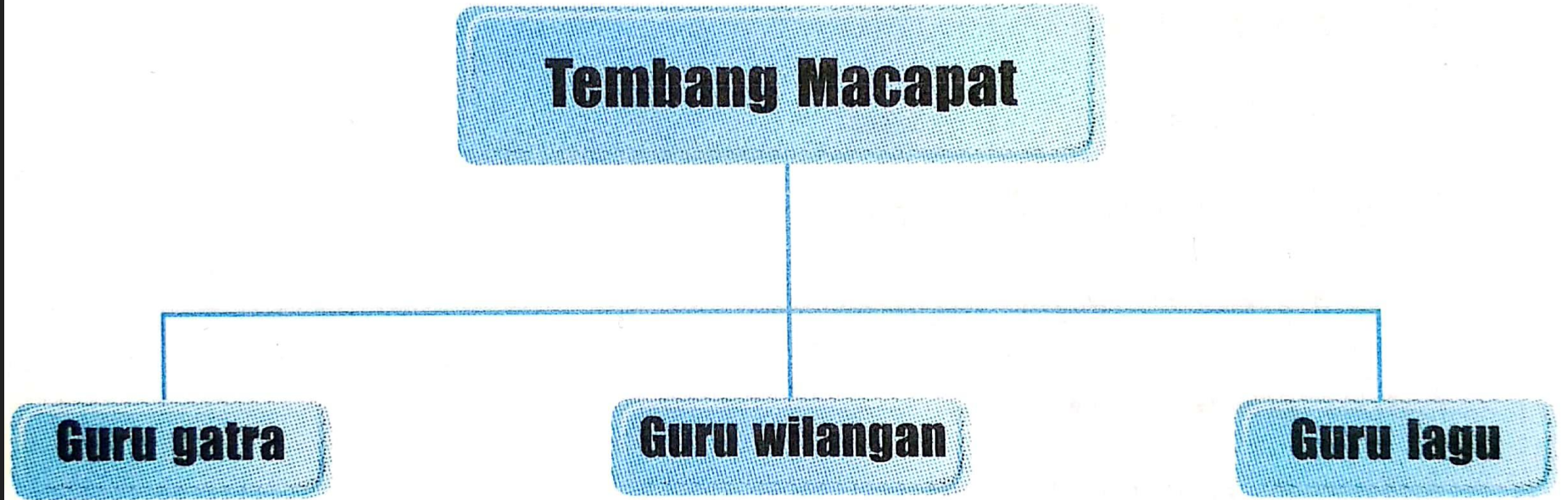
Bahasa Jawa Kelas XI

Pangertosane Tembang Macapat

Macapat yaiku tembang utawa puisi gagrag lawas kanthi paugeran-paugeran tartamtu kaya dene guru gatra, guru wilangan, lan guru lagu.

1. Guru Gatra, yaiku cacahé larik ing saben pada (*bait*).
2. Guru Wilangan, yaiku cacahé wanda (*suku kata*) ing saben gatra (*baris*).
3. Guru Lagu, yaiku tibane swara ing pungkasané saben gatra (*baris*).

Struktur Tembang Macapat

Paugeran Tembang Macapat

Tabel guru gatra, guru wilangan, lan guru lagu tembang macapat

No	Tembang Macapat	Guru Gatra	Guru Wilangan lan Guru Lagu										Watak
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Mijil	6	10i	6o	10e	10i	6i	6u					medhar rasa
2	Kinanthi	6	8u	8i	8a	8i	8a	8i					seneng/ asih
3	Sinom	9	8a	8i	8a	8i	7i	8u	7a	8i	12a		grapyak
4	Asmaradana	7	8i	8i	8e	8a	7a	8u	8a				prihatin
5	Dhandhanggula	10	10i	10a	8e	7u	9i	7a	6u	8a	12i	7a	luwes/ resep
6	Gambuh	5	7u	10u	12i	8u	8o						rumaket
7	Pangkur	7	8a	11i	8u	7a	12u	8a	8i				sereng
8	Durma	7	12a	7i	6a	7a	8i	5a	7i				galak/ nesu
9	Maskumambang	4	12i	6a	8i	8a							nelangsa
10	Megatruh	5	12u	8i	8u	8i	8o						sedhih
11	Pocung	4	12u	6a	8i	12a							kendho

Sasmita (*nama lain*) lan Wewatekane Tembang

Tembang	Sasmitane	Wewatekane
Mijil	mijil, pamijil, wijil, wiyos, raras, medal, sulastri	Tinarbuka, pantes kanggo nelakake pitutur, nasehat, lan crita katresnan utawa asmara.
Kinanthi	kinanthi, kanthi, gandheng, kanthil	Seneng, tresna asih, mituturi, lan nuladhani. Lumrahe kanggo menehi pitutur lan crita kang nelakake rasa tresna asih.
Sinom	sinom, taruna, anom, weni, nom, sratapamase, logondang, rema, pangrawit, mudha	Sabar, grapyak, lan sumanak. Lumrahe kanggone lakake crita kang ngemu piwulang lan pitutur.
Asmarandana	asmaradana, asmara, brangta, kingkin, yungyun	Tresna asih lan sedhih. Pantes kanggo nelakake rasa brangta, kayungyun, tresna asih, lan crita katresnan liyane.
Dhandhanggula	dhandanggula, sarkara, hartati, dhandang, madu, manis, sari bremana, guladrawagaga, kaga, tresna	Luwes, kewes, lan ndudut ati. Pantes kanggo nelakake crita apa wae, ing ngendi wae, lan kahanan apa wae.

Sasmita lan Wewatekane Tembang

Gambuh	gambuh, buh, jumbuh, tambuh	Grapyak lan sumanak. Pantes kanggo nyaritakake pitutur.
Maskumambang	maskumambang, kampil, kentir, maskentir, kambang,	Susah utawa sedhih lan melas asih. Pantes kanggo nelakake rasa kasedhihan.
Durma	durma, dur, undur, sirna, galak	Galak, seneng, lan ngemu kanepson. Pantes kanggo wongkang ana ing kahanan paprangan.
Pangkur	pangkur, wuntat, pangkur, unkur, yudakenaka	Seneng, antepan ati lan gagah. Pantes kanggo nyritakake crita kagol, mangkelake, pitutur kang disababake rasa mangkel lan uga kahanan paprangan.
Megatruh	duduk wuluh, truh, megatruh, pegat, duduk, wuluh, luh	Sedhih lan kentekan pangarep-arep. Lumrah kanggo nelakake crita kang nggrantesake ati.
Pucung	pucung, kaluwak, wandacung	Sakepenake lan kurang greget. Lumrahe kanggo nelakake geguyonan lan pitutur.

Kuis

Ana Kuis ing lembar Tugas.

Mangga diisi kanthi leres nggih wangsulane.

MATUR NUWUN